

MÉREGTELENÍTŐ

2024.07.szám

Kedves Olvasóm!

Ma délelőtt egy vidám négy gyerekes családot láttam, a szülők és a nagyok szabályos cserkész öltözékben voltak. Nincs a családukban cserkész, így csak külső ismereteim vannak róluk. De eszembe jutott egy Wass Albert történet, amit egyszer elmentettem. Egy cserkész táborban zajlik, s az író „Elvész a nyom” c. kötetében jelent meg. Ahogy magát az író, úgy a történet főhősét is az a kérdés izgatta mindenekfelett: Van-e Isten?

A mai emberek nagy része ezt a kérdést könnyedén félre teszi: ugyan, ez ma már csak mese- mondják. De vannak sokan, akik látták, tapintották is életük során a nyomait.

Hát erről a keresésről szól ez az érdekes történet. Elolvastam a regény teljességét. A világháború minden iszonyatát, melyen végigvezet az író. A jelen kor képe egyező az akkori bontakozó világéeggel. Az író végig követi a „nyomot”, Isten nyomát a történet szereplői sorsán át.

De a történet befejezése ránk is vár, a magunk életében. Csak ne maradjunk válasz nélkül!

A történetet hosszúsága miatt két részletben közöljük. Remélem, lesznek, akik kedvet kapnak a teljes regényhez.

Az utolsó rész lesz a magunk élete. A miénk, a Tiétek.

Wass Albert – Én és az Isten

Nagy-nagy rémek űztek
már mindent bejártam:
végső menedéknek
Istennél megálltam.

S lám az Isten nékem
sziklaszilárd vért lett,
gond meg nem találhat,
baj hozzám nem érhet,

mert az Isten nékem,
míg másnak csak támasz,
nekem menedékem,
végső menedékem!

Míg örömben jártam,

nem leltem meg Istent.
Rá csak most találtam,
hogy elveszték mindent.

Ilyenek vagyunk mi,
gyarló földi férgek,
úgy térünk csak Hozzád,
bánatok ha érnek,
szertekuszált álmok,
széttépett remények.

Rátaláltam én is
szörnyű-szörnyű bűben,
Atyai szavára
most, hogy rászorultam,
nagyon rászorultam.

Wass Albert: A pap

Egy fadöntő látta meg elsőnek a rohanó csónakot a hat idegen gyerekkel. Ahogy később kiderült, a gyerekek a nemzetközi cserkész táborhoz tartoztak s a Csiribókról jöttek alá a folyóra, játszani. Meglelték az öreg Hiribi csónakját az égerek között, beleültek s beveztek vele a víz közepéig. Ott eltörött az ócska evező s az ár sodra elkapta a csónakot. Mikor a fadöntő meglátta a bajt, már alig negyven-ötven lépésnyire volt a csónak az átszakadt gáttól. A vízesés dübörgésétől nem lehetett hallani, hogy kiáltoztak-e a gyerekek vagy nem és látni sem lehetett tisztán az arcukat, olyan iszonyú sebességgel ragadta a víz a csónakot. A fadöntőbe beleakadt a rémülettől a szó. Csak szürkére vált arccal meredt a látványra. A csónak a hat gyerekkel rohant neki a vízesésnek és az ember ott a parton tudta, hogy nincs földi erő, ami megállíthatná.

És ekkor történt a csoda.

Később így mesélték el a szemtanúk: a csónak szédítő sebességgel rohant, már ott volt a vízesés fölött szinte, már a következő pillanatban alá kellett volna zuhanjon a mélységbe... és akkor hirtelen megállt. Megállt a harsogó víztömeg közepén, mintha megakadt volna valamiben. És állt mozdulatlanul. A fadöntő kiáltozására felrohantak a tutajosok a gát alól és kimentették a hat gyereket. Nem ment gyorsan a mentés, beletelt egy óra is, de a csónak állt mozdulatlanul, csak remegett minden deszkája a víz erejétől. Hanem abban a pillanatban, amikor az utolsó gyerek is kimászott belőle a föltte átdobott kötélén: megrázkódott, elejével a magasba emelkedett és alázuhant a mélységbe. Forgácsa ment szét alul a sziklákon. De a gyerekek akkor már biztonságban voltak.

Még aznap elterjedt a csoda híre a környező kis havasalji falvak babonás népe között. Baradlay tiszteletes este tudta meg a kovácstól. Érdeklődve hallgatta végig a történetet és bólogatott hozzá, ahogy ilyenkor szokás.

– Isten – mondta – az Úr hatalma végtelen.

– Jó-jó – mosolyodott el a kovács a papos beszéden – de ha nincs ott az a karó, vagy sziklakő, vagy mi a fene, ami a ladikot megakasztotta, ha nincs véletlenül pontosan azon a helyen, akkor az Úristen se sokat tehetett volna!

A fiatal pap szokva volt már az ilyen beszédhez és meg se hallotta jóformán. De másnap reggel valahogy eszébe jutott megint. Véletlen? Vagy Isten? Valaki húsz évvel ezelőtt bevert egy cölöpöt a gátba és valamivel erősebben verte be, mint a többi. A gátat elvitte közben az árvíz, de az egy cölöp ott maradt. Talán azért kellett erősebben beverje annak idején éppen ezt az egy cölöpöt, hogy húsz év múlva megmenthesse általa hat gyermek életét? Véletlen? Vagy Isten? Vagy mind a kettő ugyanaz?

Napközben többször visszatért hozzá ez a gondolat és olyankor mindig valami furcsa nyugtalanságot érzett. Mintha valami célja lett volna ennek a gondolatnak, mintha valami feladat kapcsolódott volna hozzá, csak nem tudta még, hogy mi. Délután elindult szokott sétájára. Két éve, amióta a teológiáról

ide került, ebbe az elhagyatott kis hegyi faluba, minden délután megtette ezt a sétát. A tiszta, éles levegő, az erdő illata s a csönd, mely úgy borult alá a hegyekre, mint egy áttetsző finom üvegbura, világos és józan gondolatokat ébresztett benne a séták alatt és szüksége volt ezekre a világos és józan gondolatokra. Szüksége volt, mert rá akart jönni minden áron arra, hogy mi a papi élet feladata ezen a földön. Azzal tisztában volt, hogy maga az egyházi szolgálat még nem feladat, csak kötelesség. Mint ahogy a tisztviselőnek is kötelessége napi nyolc órát akták eligazításával eltöltenie egy irodában. Azonban ezen a kötelességen belül egy feladatnak is lennie kell, ezt érezte tisztán és világosan. Minden embernek kell legyen egy feladata ebben az életben – kötelességen belül, vagy azon felül is talán – mert különben nem lenne értelme annak, hogy él. Az emberi világ több kell legyen, mint egy bonyolult szerkezetű gép, melyben minden ember egy fogaskerék szerepét tölti be, ezt érezte tisztán és világosan. Minden embernek kell legyen egy feladata, egy titkos küldetése, mely Istentől való.

Baradlay tiszteletes az Istenre gondolt, aki ott van valahol minden titok mögött és lassan haladt megszokott ösvényén a folyó felé. Jó langyos nyári délután volt. Valahonnan a Csiribók felől pásztorkürt bűgását hozta a szél s a zöldeskék égen pufók felhődarabok úsztak, fehérek mint a szappanhab. A völgyhajlat mögött halkan zsongott a folyó, zsongását szelíddé szűrték az erő fái és hallani lehetett túl a hegyoldalban a fadöntők kurjantásait: „huuuj-ho... huuuj-ho...” s a tompa roppanásokat, amikor egy-egy tutajnak való szálfá kidőlt.

Az ösvény rendre bekanyarodott a fővölgybe. A folyó zúgása fölerősödött, morajja nőtt s az ösvény fölötti fenyőkről ideges percegéssel száraz tűlevelek hullottak. A fiatal tiszteletes megállt és végignézett a jólismert képen. A haragoszöld fenyvesoldalak meredeken szakadtak alá mindkét oldalon és lábuk alá selyemszőnyeget terített a rét egészen le a folyóig. A folyó mint egy fiatal óriás tombolt sziklapartjai között s a délutáni napfény aranyveretként csillogott nyugtalan vizén. Lentebb, a malomnál, kis tóvá szélesedett s a vízre fekete éterek hajoltak. Az átszakadt duzzasztógát sebén többölnyi sugárban zúdult alá a víz, akár az olvasztott üveg s zúgása remegéssel töltötte meg a levegőt. Az átszakadt gát megmaradt csücskéhez úgy tapadt hozzá a kis rozoga malom, mint egy szélről cibált szomorú fészek. Isten elhagyta a malmost – gondolta a pap, ahogy ott állt az erdőszélen és alánézett a völgyre. – Vagy a malmos hagyta el az Istent? Ki tudja azt, hol kezdődik el az ilyesmi...?

A vízesés alatt tutajosok kopácsoltak. Rönköket csúsztottak alá a hegyoldalon s a hántolt fenyőtörzsek nyers illatát fölhozta a szél a völgyön s meglengette, mint egy napszitta, aranysárga lobogót. A pap lassan megindult a malom felé. Fehér margaréták és kék harangvirágok között haladt lefelé a réten, néha megakadt a szeme egy-egy rezgő fűvön és arra gondolt: mennyi zsenge kis szív, egyetlen száron. És arra gondolt: így remegnek az emberi szívek is az élet szelében s a szár, amin csüngnek, Isten kis ujjá. De vajon miért rezgetti őket? Mi a célja velök? Mi a célja velem?

A part elhagyott volt. A duzzasztótó vizén a malmos fehér libái úszkáltak. A víz zúgása elnyomott minden hangot s a folyó fölött illatos kék pára lebegett, mint maga a békesség. A malom mozdulatlanul állt és élettelenül, mint egy koporsó, amit elfelejtettek betenni a földbe. A pap az ajtóhoz ment, de zárva volt. Egy pillanatig tanácstalanul állt ott és szeme a vízesés felé kalandozott. És akkor újra az eszébe jutott a csónak dolga, amiről a kovács beszélt volt. Hát itt, persze, itt történt a dolog. Valami furcsa kíváncsiság a gát felé irányította a lépteit. S akkor a szeme egyszerre csak megakadt valamin. Az átszakadt gát túlsó csonkján, egészen elől, a harsogva alázúduló víz fölött valami szürkesség gunnyasztott. Egy ember. Egy ember ült ott mozdulatlanul és a vízbe bámult.

Ahogy közelebb ment, megismerte. Az öreg Hiribi volt, a halász. Mint egy vén hajlotthátú gém, úgy kuporodott a földsánc szélén és meg se mozdult. Csak amikor szemben vele, a kettétépett gát túlsó csücskén, megjelent a pap alakja, csak akkor emelte föl lassan a fejét. Hunyorgatva nézett, ahogy a vénemberek szoktak, aztán kalapjához emelte a kezét és a szája mozgott. De nem lehetett hallani a zúgásban, hogy mit mondott. Később újra mondott valamit és alámutatott a vízre. A pap megrázta a fejét, kezét a füléhez emelte és a vízre mutatott. A vén Hiribi megérthette, mert nem mondott többet semmit, csak legyintett. Aztán lassan fölállt és döcögve megindult a parton lefele, a tutajosok pallója felé.

Vajon mit akarhat? – tűnődött a tiszteletes. Tudta, hogy az öreg több mint húsz esztendő óta nem járt templomba. Történt vele valami akkor régen s azóta haragban állt az Istennel, úgy mondták az emberek. Kíváncsi volt és várt. Nézte a hatalmas víztömeget, ahogy mint egy kristálytisza tömb alázúdult a mélységbe és dübörögve zúzódtott porrá odalent a fekete sziklatarajokon. Újra eszébe jutott a csónak, amiről a kovács mesélt. Ha alázuhant volna, gondolta, ma hat gyerek nem élne. Hat gyerek: hat emberi élet... Isten kegyelme végtelen.

Időbe telt, amíg a vén Hiribi átkerült a pallón. Amíg döcögve végigjött a gáton s megállt a pap mellett.

– Adjon Isten, Hiribi – köszönt reá a pap.

Az öreg csak morgott valamit, hangját elnyelte a zúgás. Aztán előre hajolt és görcsös, száraz kezével odamutatott a rohanó ár közepére.

– Lát ott valamit?

Majd közelebb hajolt a paphoz és úgy ordította a fülébe a kérdést:

– Lát valamit ott?

A pap odanézett, ahova a Hiribi keze mutatott. A vastag, sima víztömb zöldessárga volt és átlátszó, mint az üveg. Látni lehetett alatta a simára csiszolt köveket s a kövek között megkapaszkodó sötét vizifüvet, melyet csapkodva lengetett a víz ereje.

– Nem! – ordította bele a vénember fülébe. – Semmit se látok!

– Na azért! – recsegte vissza az öreg Hiribi és szeme jelentősen nézett a pap arcába. Egyesén a szemébe nézett, sokáig. Különös nézése volt, a pap nyugtalan lett tőle.

– Mi kellene ott legyen?

Az öregember tekintete titokzatos lett. Aztán odahajolt egészen közel a pap arcához.

– Ott akadt meg tegnap a csónak! Pontosan azon a helyen! Hát miben akadt meg, azt mondja meg nekem?

A pap újra odafordult a vízhez. Szeme kutatva fúródott az átlátszó, zöldessárga tömbbe és felszántotta a talaját. Sima kövek. Fűcsomók. Újra sima kövek. Más semmi. Talán a harsogás okozta, vagy a sebesen rohanó víz, de a papot valami furcsa szédülés fogta el egy pillanatra és meg kellett fogodózzék az öregember vállában.

– Na? – horkant rá az öreg – hát mit szól ehhez?

– Biztos, hogy ott akadt meg a csónak?

De érezte, hogy gyerekes és félszeg ez a kérdés. Az öreg erősen ránézett.

– Máshol talán lát valamit, amiben megakadhatott volna?

Nem, máshol sem volt semmi. Se cölöp, se szikla, se egyéb. Csak a rohanó vízoszlop s alatta a simára csiszolt talaj.

– Jöjjön – mondta a pap és megijedt a saját hangjától.

Megmarkolta a vénember zekéje ujját és húzta maga után. Mikor már eltávolodtak annyira a gáttól, hogy nem kellett kiabálni, szembe fordult vele.

– Mit akar mondani?

Az öregember meghökkent.

– Én? Itt a tiszteletes úr kell mondjon valamit, nem én.

A pap néhány pillanatig rámeredt a barázdás, fakó arcra, a fogatlan csorba szájra, mely félig nyitva állt és úgy mutogatta feketére vénült ínyét, mint aki csodára vár. Aztán elfordult és a földet kezdte szemlélni.

– Az Úr csodálatosan működik – mondta gépiesen a szája, de ugyanakkor érezte, hogy amit mond, az élettelen és üres.

– He! – reccsent egyet az öreg Hiribi hangja – ha mást nem tud, akkor hallgasson ide: van Isten, vagy nincs Isten? Lássa, ez a kérdés. És ezt nem lehet csak úgy elintézni, hogy betanulok, mint a mátyásmadár néhány szót, amit mások leírtak, s azt aztán mindig elmondom. Mert ide hallgasson: én valamikor azt hittem, hogy van. Ez még akkor volt, régen, gyermekkoromban. Aztán fölnöttem, megházasodtam, családom lett s akkor már nem voltam többé biztos a dolgomban, hogy van-e vagy nincs. Na, és aztán akkor történt az velem. Tán hallott róla maga is. Több mint huszonöt éve már annak. Betegség verte le mind a három fiamat egyszerre. A doktor, akit kihoztunk volt a városból, azt mondta: olyan ragályosság esett beléjük, ami ellen nem találtak föl szert. A pap is eljött hozzánk és azt mondta: Isten az egyetlen segítség.

– Tudja, én akkor nem voltam ám ilyen ágrólszakadt, mint most. Volt egy ügyes házam, százhusz juhom, három tehenem s valami kaszálóim az erdő alatt. Azt mondtam a papnak: ide hallgasson. Van Isten, vagy nincs? Van, felelte a pap. Hát ha van, akkor mit kíván tőlünk ez az Isten? Hogy jókat tegyünk és segítsünk a szegényeken, meg miegyéb, felelte a pap. Elég sok mindent mondott, én biza nem emlékszem már rá, de azt magának úgyis tud-

nia kell, hogy miket mondanak ilyenkor a papok. Elég az hozzá, hogy én a végén megkérdeztem azt a papot: s ha én Isten kedvében járok, ő is megsegít engem? Meg, felelte a pap. Én pedig még azon a napon szétszítottam mind a százhusz juhomat a legszegényebbek között, mind a három tehenemet odaadtam egy-egy sokgyermekes özvegyasszonynak, akinek az urát leütötte a fa. Ami kis pénzem volt, szétszítottam azt is s aztán azt mondtam: na, Isten, én megtettem a magamét, úgy ahogy te kívántad. Most aztán rajtad a sor! S azon az éjszakán meghótt mégis mind a három fiam.

– Hát lássa, én akkor azt mondtam: nincs Isten. Hazudnak a papok. És egészen jól megéltem a magam módján huszonegynehány évig úgy, hogy nem volt Isten. Mert tudja, az úgy van, hogy csak akkor nem lehet elbírní az életet, ha az ember nem biztos abban, hogy van-e vagy nincs. Ha az ember ide-oda töpreng ezen. Hiszi is, meg nem is, hogy nincs. De ha egyszer tudom azt, hogy nincs, akkor már éppen olyan jól meg lehet élni mellette, mintha azt tudnám, hogy van. Békességben éltem húszegynéhány évig, mert tudtam azt, hogy nincs. És most itt van, ni: hat ilyen idegenből idevetődött gyerek ellopja a csónakomat, a csónakot odahajtja a víz a gáthoz s a hat gyerekek a csónakkal együtt el kell pusztulnia, mert nincs Isten, aki megállítsa azt, ami egyszer a pusztulásba indult. És mégis megállt a csónak. És addig áll, amíg kimentik belőle a hat gyereket. S akkor tovább megy és vége. És nincs se karó, ami kiálljon a vízből, se cölöp, se egy valamirevaló kő, ami megakaszthatná a csónakot. Hogy az ember azt mondhatná: fene nagy szerencsénk volt! Semmi nincs. Hát lássa, tiszteletes úr, ez itt a baj. Nincs Isten. Jó. Az én három fiam meghalt akkor, mert nincs Isten. De akkor miért nem pusztult el ez a hat is? Mitől akadt meg a csónak, ott ahol semmi sincs, ami megakassza? Erre feleljen?

A vénember savószínű szemei úgy tapadtak a pap arcára, mintha ki akarták volna szívni belőle a választ.

– Nem ismerhetjük az Úrnak útjait – felelte akadozva a tiszteletes – gyarló emberi elménk nem foghatja föl az Ő szent nagyságát...

Az öreg ember sóhajtott.

– Idefigyeljen. A tutajosok egy része odalent azt mondja, hogy minden csónak megakadna azon a helyen, ha hat gyermek súlyával megterhelnék. Ők tehát azt mondják, hogy nincs Isten, csupán a víz sekély azon a helyen. A többi tutajos nem mond semmit, csak vonogatja a vállát. Ezek azok, akik nem biztosak benne, hogy van-e, vagy nincs. Hát most, ha lenne nekem még egy csónakom, végire járnék a dolognak. Ha velem is megakadna ugyanazon a helyen, akkor azoknak lenne igazuk, akik azt mondják, hogy nincs Isten, csak a víz sekély. Ha pedig odavesznék, akkor ez azt jelentené, hogy van Isten s hogy ez az Isten valami oknál fogva megmentette azt a hat gyereket. Érti ezt, tiszteletes úr? De az a baj, hogy nincs másik csónakom s így az igazat egyéb úton kellene megtudni. De hogyan? He?

Majd, hogy a pap nem felelt azonnal, még hozzátette:

– Mert ha se kő nincsen ott, se cölöp nincsen ott, akkor mi az, ami megakaszthat egy csónakot, hacsak nem...?

– Az Isten – felelte a pap csöndesen és bólintott – az Isten nem egy csónakot, de egy hajót is megakaszthat, Hiribi. Nem egy hajót, de egy egész világot. Ha úgy van kedve...

A vénember felmorgott.

– He. Ha úgy van kedve! Ezt akkor mondják a papok, ha nem tudnak felelni arra, amit az ember kérdez tőlük. De mondok én valamit a tiszteletes úrnak – és itt az öregember kiegyenesítette hajlott derekát, s görcsös ujjával megbökte Baradlay mellén a kabátot – én nekem lehet egyszer így kedvem, s egyszer úgy, mert én ember vagyok csak. S magának is lehet, mert maga is csak ember. De Istennek, ha van, nem lehet. Érti? Ő kell tudja, hogy mit csinál s mit miért csinál. Azért Isten. Ha van. Már pedig ezt tudni kellene, hallja. Mert amíg tudom azt, hogy nincs, hát addig nincs. Éppen úgy megélek, mintha azt tudnám, hogy van. De ha tudom is, meg nem is, hogy van és tudom is, meg nem is, hogy nincs: úgy tiszteletes úr, sem élni, sem meghalni nem lehet...

Azzal megfordult s szóköszönés nélkül otthagyta a papot a víz partján. Vissza se nézett, csak ment, döcögött, míg el nem nyelték a folyóparti éterek.

Baradlay tiszteletes azon a napon semmit sem aludt. Egész éjszaka fel s alá járt a szobájában. Másnap, úgy alvatlanul, karikás szemekkel, fölkapaszzkodott a Csiribókra, a cserkésztáborhoz. A hatalmas tisztás tele volt sátrakkal. Tizenhat nemzet lobogója lengett az árbocrudakról. Csak úgy nyüzsgött a sokféle gyerek. Baradlay megkereste a tábor parancsnokát. Egy komoly, idősebb úr volt, akit maga a miniszter rendelt ki erre a feladatra. Baradlay bemutatkozott.

– Hallottam az esetről, lent a gátnál... kezdte.

A táborparancsnok összevonta a szemöldökét.

– Az ember nem lehet eléggé előrelátó ennyi gyerekkel – felelte – kétezer gyerekre ügyelni nem kicsiség. Egyébként a mentést végző embereket bőségesen megjutalmaztuk – tette hozzá sietve – és gondoskodtam arról is, hogy a halász, akié a csónak volt, szintén kártalanítva legyen...

Baradlay idegesen fészkelődött.

– Szabad lenne megtudnom annak a hat gyereknek a nevét – kérdezte félszegen – mint a község lelkipásztora följegyzéseket vezetek a fontosabb eseményekről...

– Kérem, nagyon szívesen – udvariaskodott a parancsnok és elővett egy nagy könyvet – ez a tábornapló.

Baradlay följegyezte az adatokat a noteszébe, váltott még néhány szót, aztán elbúcsúzott. Búcsúzás közben, mintha csak úgy mellékesen tenné, megkérdezte:

– És mi a véleménye parancsnok úrnak? Mi okozta, hogy a csónak éppen az utolsó pillanatban, közvetlenül a mélység fölött megállt?

A derék úr meglepődve nézett a papra.

– Hogy mi okozta? Az igazat megvallva még nem is gondolkoztam ezen.

Bizonyára egy kő, vagy egy olyan cölöp, vagy valami. Ami az ilyen átszakadt gátak helyén mindég akad.

– És mit szólna, ha azt mondanám, hogy azon a helyen nincs se kő, se cölöp, se semmi, csak a sima, rohanó víz?

A parancsnok egy pillanatig megütközve nézett a papra, aztán elnevette magát.

– Akkor azt felelném, hogy bizonyára rosszul tetszett megnézni a helyet. Mert ahol semmi sincs, ott nem is akadhat meg semmi. Ez csak világos, nem?

– Hogyne, nagyon is világos. Köszönöm a türelmét parancsnok úr.

Meghajolt és elment. A parancsnok fejcsóválva nézett utána.

Aznap este Baradlay tiszteletes előkeresett egy vadonatúj iskolásfüzetet és annak első lapjára gondosan, tintával bemásolta a noteszében lévő adatokat:

1. Drágffy Gergely, herceg. Született Kassán 1900. február 16-án. Harmadik gimnazista Budán, a Ferenc József nevelőintézetben. Otthona: Eskő, utolsó posta Eperjes. Apja nagybirtokos.

2. Vrana Basil, született 1899. április 18-án, Prágában. Negyedik gimnazista. Apja kereskedő. Lakás: Prága, Gotthelfstrasse 193.

3. Lubovszki Kazimir, született 1897. augusztus 22-én, Varsóban. Bécsben tanul, negyedik gimnazista. Apja állami hivatalnok. Otthona: Varsó, Wolowska Ulica 87.

4. Pohrisch Gottfried, született 1899. június 6-án, Bécsben. Negyedik gimnazista. Apja bankár. Otthona: Wien, XII. Rosengasse 11.

5. Bursanu Jon. Született 1899. december 2-án, Bucurestiben. Apja ügyvéd. Otthona: Bucuresti, Str. Toma 2.

6. Habicht Herbert. Született 1899. január 4-én, Königsbergben. Apja orvos. Címük: Königsberg, Landstrasse 56.

Mikor ezzel megvolt, becsukta a füzetet és a fedőlapra fölírta nagy betűkkel: Malomgát, 1913. július 21.

Aztán hosszasan ült a csukott füzet előtt és gondolkodott. A kis petróleumlámpa kanóca halkán sercegett az asztalon és a sápadt fény hosszú, fekete árnyékokat vetett a bútorok mögé. Hirtelen elhatározással bemártotta a tollat a tintatartóba és lassú, gondos kézzel odaírta föléje, mintha címet írna: Isten.

Aztán gyorsan belökte a füzetet az asztalfiókba, elfújta a lámpát és lefeküdt aludni.

De másnap újra elővette a füzetet és sokáig nézte a címlapot. Aztán hirtelen egy kérdőjelet rajzolt az „Isten” szó elé. Majd mintha megszégyellte volna magát, gyorsan kinyitotta a füzetet és a tegnapi bejegyzések alá odaírta még a következőket:

– Saját szememmel győződtem meg, hogy azon a helyen, ahol a csónak megakadt volt, sem kő, sem cölöp, sem egyéb kiálló tárgy nincs, ami megakaszthatta volna. Hiribi szerint...

Itt megállt az írásban és sokáig gondolkodott. Majd gyors mozdulattal kihúzta az utolsó két szót és így folytatta:

„Egy helybeli öreg halász vallomása szerint a víz azon a helyen mindenképpen túlságosan mély ahhoz, hogy egy bármennyire is megterhelt csónak zátonyra futhasson. Egyetlen lehetőség tehát...”

Itt újra abbahagyta az írást. Az ajtón kopogtak, valaki megzavarta. Később kihúzta ezt a három szót is és helyette ennyit írt csak oda: „Az Úr útjai csodások.”

Néhány nap múlva kifulladt fadöntők hozták meg a papilakhoz a hírt, hogy mi történt az öreg Hiribivel. Az urak, akik fent a Csiribókon tanyáztak a sok zöldinges gyerekkel, egy vadonatúj csónakot küldtek neki valahonnan, kárpótlásul azért a másikért, ami ott veszett a gát alatt. Az öreg úgy nézte az új csónakot, mint aki elvesztette az eszét. Akik ott voltak, amikor a csónakot a szekérről leemelték, esküsznek, hogy egyre csak az Úristent emlegette. Hogy az Úristen küldi neki ezt a csónakot, hadarta folyton. Bizonyára el kellett veszítse az eszét, mondták az emberek, mert csudálatos dolgokat művelt. Először is megtöltött öt zsákot kővel s egyenként beemelte azokat a csónakba. Aztán beleült maga is és bevezett a malomtó közepéig, odáig, hol a sodrás elindul. Ott eldobta messzire az evezőt, leült a padra és elkezdett hangosan énekelni. Csupa zsoltárokat énekelt. A víz pedig ragadta a csónakot, egyre sebesebben, a gát felé. Csak énekelt a zsoltárokat s a csónak egyre sebesebben siklott a vízesés felé. Mikor odaért, pontosan arra a helyre, ahol annak idején a gyermekek csónakja csodálatosképpen megakadt volt, akkor felállt az öreg Hiribi a vadonatúj csónakban. Akik látták, esküdtek rá, hogy olyan volt az arca, mint az apostoloknak. Még akkor is énekelt, amikor a csónak aláfordult vele a zúgón. Belekerült jó néhány órába, amíg a holttestét ki tudták horgászni lent a tutajosok. A szép új csónak is pozdorjává tört. Biztos, mondták az emberek, hogy eszét vesztette az öreg Hiribi s úgy ment a halálba.

Baradlay tiszteletes végezte a szertartást az öreg Hiribi temetésén. Nagy dolog volt, mert tulajdonképpen nem járt volna neki papi temetés, úgy vélték sokan a szenteskedő vénasszonyok közül. Hiszen maga végzett az életével. De a legtöbben úgy forgatták a dolgot, hogy szerencsétlenség történt vele. Elvesztette az eszét s úgy történt a baj. Így aztán helyet adtak neki a köztemetőben.

Az emberek nem sokat értettek abból, amit a fiatal tiszteletes azon a napon a vén Hiribi sírjánál mondott. De ez nem is tűnt föl nekik különösebben. Megszokták már, hogy a papoknak külön nyelvezetük van, ami a templom számára készült, s nem arra, hogy az egyszerű népek is megértsék. Ami feltűnt nekik, az a tiszteletes hangja volt inkább. Valaki meg is jegyezte, talán maga a kurátor:

– Nagyon érti a dolgát ez a mi papunk, meg kell hagyni. Úgy megadja a módját, mintha a tulajdon édesapját temetné.

Folytatás az augusztusi számban lesz.

Wass Albert: Látható az Isten

Fűben, virágban, dalban, fában,
születésben és elmúlásban,
mosolyban, könnyben, porban, kincsben,
ahol sötét van, ahol fény ég,
nincs oly magasság, nincs oly mélység,
amiben Ő benne nincsen.

Arasznyi életünk alatt
nincs egy csalóka pillanat,
mikor ne lenne látható az Isten.
De jaj annak, ki meglátásra vak,
s szeme elé a fény korlátja nőtt.
Az csak olyankor látja őt,
mikor leszállni fél az álom:

Ítéletes, Zivataros,
villám-világos éjszakákon.

Reményik Sándor: Templomok

Én csak kis fatornyú templom vagyok,
Nem csúcsíves dóm, égbeszökkenő,
A szellemóriások fénye rámragyog,
De szikra szunnyad bennem is: Erő.

S bár irigykedve holtig bámulom
A dómok súlyos, drága titkait,
Az én szívem is álmok temploma
És Isten minden templomban lakik.

Alábbi írás 14 évvel ezelőtt látott napvilágot a Méregtelenítőben:

„A találkozásokról

... Csuda jó dolgom volt az elmúlt hetekben. Két alkalommal szerzett nekem az Élet nagy-nagy örömet. Találkozhattam, együtt lehettem olyan emberekkel, akiket szeretek, akikkel valamiképpen összetartozunk, akik szeretik egymást, még ha távolból is!

Nagy családukban sok apró és nagyobb gyerek él, de a különböző családok nem gyakran – szinte egyáltalán – nem találkoznak egymással. Sűrű az élete mindnyájuknak. Egy isteni szikra pattant ki húgom fejéből: találkozzunk! Teremtő gondolat volt – a találkozás létrejött. No, nem mindenki tudott vagy akart eljönni. DE akik eljöttek, megéltek valamit, amit nehéz szavakkal kifejezni. Ahogy egyik kislány mondta: nem is tudtam, hogy ennyi unokatesóm van!

Rá egy hétre olyanokkal találkozhattam, akiket vagy 15 éve nem volt alkalmam látni. Egy korábbi munkahelyem dolgozóival. Ezt az összejövetelt szintén isteni szikra hozta létre, no meg a vendéglátó család sok áldozatos készülete.

Kemény munka volt az, amit azokban az évtizedekben ott vállalva végeztünk. Művesés betegeket kezeltünk minimális adottságok mellett. Nem tudom jobban meghatározni: „életünket és vérünket” adtuk a betegekért. De nagyon jó volt!!! Aztán egy privatizáció szétrobbantott bennünket. Azóta többen nyugdíjasok lettünk, sokan, a fiatalok még dolgoznak a mai, szintén emberpróbáló egészségügyben. Vártam nagyon az együtt létet. És sorban előjöttek a nevek, az arcok, a kapcsolódások, az élmények...

Nagyon örültünk egymásnak! Semmi nem maradt meg az akkori ütközésekből, vitákból, elenyészett az évekkel. De megmaradt a Szeretet! Ezt is nagy családi összejövetelként éltem meg. Elhatároztuk, hagyományt teremtünk, ezután évente találkozzunk!”

Azért érdekes a fenti történet, mert úgy egy héttel ezelőtt spontán kipattant az én fejemből is egy találkozás-ötlet, a fenti írást csak ezután találtam.

Fiatal korunkban rokon gyerekeket nyaraltattunk. Ez aztán szokássá vált, 10 éven át egyre növekvő létszámmal mentünk hegyi, vízparti helyekre, hogy 1 hétig együtt legyünk. Az első ilyen alkalommal 5-6 éves két kisfiú jött velünk. De volt olyan nyár, mikor 7 gyerekkel mentünk – nem volt egyszerű!

Ez jutott eszembe – mert épp 40 éve volt az utolsó ilyen táborunk. Hát most meghívtuk a „magot” – a közvetlen rokonokat – 50 éves korukban hátha eljönnek egy délutáni fagyizásra, nosztalgizásra. Ha sikerül, beszámolok róla.

Ferencz Győző: Csomagolás nélkül

Mit adhatnék? Nézz körül, amit itt
Látsz, mind a tiéd. Nyúlj érte,
Ami tetszik, vedd el. Nem tőlem kapod.
Semmit nem találsz, ami ne lenne rég
Saját tulajdonod. Amit elveszel,
Nem tőlem: a magadéra ismersz.
Hogy ez kettőnket összeköt? Hagyjuk.

Amit adhatnék, úgysem adhatom.
Ha valami megkülönbözteti
A tiédől, ami az enyém,
Az a másféle tapasztalat.
Ami rátapadt. Az pedig át nem adható.
Használd hát, amit jónak látsz,
Ne félj, hogy kifosztasz, nem lehet.

Ami az enyém, ha adnám is,
Mondom, el nem veheted.
Pedig akkor lenne az enyém,
Csak akkor, ha hozzáérsz, ha elveszed.
Hogy az kettőnkben közös lesz? Az.
Látod, még te adsz, ha elveszel,
És tőled kapok, ha elfogadsz.

Megérted, ha ezek után
Nem teszek úgy, mintha bármit is
Adhatnék. Tégy belátásod szerint.
Ha így is nyújtod a kezed,
Boldoggá teszel. A tiédre
Ismersz abban, ami az enyém?
Megbocsátod, ha be se csomagolom.

Lari: A felhőkészítő

Van egy kipárnázott fekhelyem egy nagy kék szobában. A szobának nincs bejárata, se kijárata, de még csak falai és sarkai sem. A nagy kék szoba végtelen és színváltós. Néha világoskék, néha sötétkék, néha pedig szürke vagy éppen fekete. Van, amikor apró fehér pöttyök díszítik, máskor egy nagy fehér, vagy egy hatalmas sárga óriás gömb világítja meg. Ezeket a fénylő dekorációkat azonban nem az én dolgom felaggatni az égboltra. Az én munkakörömbe azok a fehér bolyhos izék tartoznak, amiket az emberek néha sárkánynak, autónak, néha pedig bicikliző elefántnak néznek. Én készítem a felhőket. Meg kell, hogy mondjam, nem egy ördöngös feladat. Csak fekszem a díszes párnákkal megrakott nyugágyamban, és szívom a cigarettát. A füst, amit kifújok, szétterjed a nagy kék szobában, és ha valaki felnéz a földről, megpillantja az újonnan született felhőket. Hogy én formálok-e őket? Dehogy. Én csak kifújom a füstöt, és sorsára hagyom a kreálmányt. Felesleges lenne formázgatni őket, mint valami gyurmát. Az emberek úgyis azt látnak benne, amit akarnak. A minap unalmamban – mert hát erre is rá lehet unni – eljátszadoztam az egyik felhőgyerekkel. Fehér ruhába öltöztettem, szárnyat és hosszú göndör haját adtam neki, majd útjára bocsátottam.

– Nézd! – mutatott fel rá letről egy nevetgélő kislány. – Egy angyal! Az a felhő úgy néz ki, mint egy angyal!

A mellette sétáló mogorva külsejű férfi erre szintén felpillantott telefonja képernyőjéből, majd egy intenzív homlokráncolás után így szólt:

– Hát, én csak egy ocsmány vérszívó denevért látok. Így tehát még néhány ilyen kísérlet után végleg felhagytam a formázással. Kevesebb gond, több lelki béke.

Lát az ember néha-néha különböző színben pompázó felhőket is. Rózsaszínt, narancssárgát, sárgát, orgona színűt – merthogy néhanapján bizony be szoktam őket festeni. Ez csak afféle hobbi. Szeretem nézni, amint a színek egy hatalmas festményé varázsolják az égboltot. Van benne valami csodálatos, amikor a fehéret a rózsaszín váltja fel, vagy amikor több szín egyszerre táncol az ég vásznán. Külön-külön, majd pedig együtt, keverve. Nem ritka az sem, hogy színes felhők helyett egy sötétszürke úszik be, amikor véletlenül felborítom a koszos vízzel teli poharat, amiben az ecseteket szoktam kimosni festés után.

Az ügyetlenségem okozott már nem kevés gondot, hiszen a felhő vészjósló színe még csak hagyján, de ezek a teremtmények a kiömlött vizet is magukba szívják és az emberek világára facsarják ki magukból. Nos, igen. Kellemetlen. Viszont úgy hallottam, hogy ez az úgy nevezett “eső” (ha jól tudom, így hívják az emberek odalent) jót tesz a természetnek. És ami a természetnek jót tesz, az – gondolom – az embernek is, hiszen az ember a természet része, nem? Tehát lényegében panaszra semmi ok. De ezek... Állandóan csak panaszkodnak. Egyszer túl meleg van, másszor meg túl hideg. Most túl sokat esik, máskor meg nem esik eleget. Miért nincs egy felhő sem az égen? Hát már elnézést, de én is szeretnék szabadságra menni.

Amikor meg visszajövök, akkor meg “mi ez a sok felhő? Eltakarja a csillagokat”. Én mondom, ezeknek soha semmi nem jó.

Néha úgy érzem, sosem leszek elég jó. Sosem fogok tudni olyan munkát végezni, ami mindenkinek megfelel. Úgy érzem, sosem fogom megérteni az embereket. Másrészt viszont... talán nem is kell. Én nem tartozom közéjük. Soha nem is tartoztam. Egy teljesen más világ része vagyok, s nem szeretnék ember lenni. Állandóan panaszkodni, mindig a rosszat látni mindenben. Én inkább megmaradok annak, aminek születtem: a nyugodt és boldog felhőkészítőnek a végtelen színváltós szobában.

József Attila: Nem én kiáltok

Nem én kiáltok, a föld dübörög,
Vigyázz, vigyázz, mert megőrült a sátán,
Lapulj a források tiszta fenekére,
Símulj az üveglapba,
Rejtőzz a gyémántok fénye mögé,
Kövek alatt a bogarak közé,
Ó, rejtsd el magad a frissen sült kenyérben,
Te szegény, szegény.
Friss záporokkal szivárogy a földbe –
Hiába fürösztd önmagadban,
Csak másban moshatod meg arcodat.
Légy egy fűszálon a pici él
S nagyobb leszel a világ tengelyénél.
Ó, gépek, madarak, lombok, csillagok!

Meddő anyánk gyerekért könyörög.
Barátom, drága, szerelmes barátom,
Akár borzalmas, akár nagyszerű,
Nem én kiáltok, a föld dübörög.

Szabó Lőrinc: Nyár

Nyár. Kert. Csönd. Dél.
Ég. Föld. Fák. Szél.
Méh döng. Gyík vár.
Pók ring. Légy száll.
Jó itt. Nincs más
csak a kis ház.
Kint csönd és fény.
Bent te meg én.

Juhász Gyula: Régi nyári éj

Fekete jegenyék között
Pirosan kelt a nyári hold,
A táj bársonyba öltözött,
A Tisza csöndben szundított.

Majd, mint az ezüst, fényleni
Kezdett a boglyák bús sora.
Az egész földre ráborult
A ragyogó éj mámora.

Szikráztak fönny a csillagok
És lenn a rőt pásztortüzek:
Az ég és föld szerelmesen
Egymásnak titkokat üzent.

Várnai Zseni: Most este van

Most este van, lefekszem
napomra visszanézek,
fáradt vagyok, meleg volt,
a hőség elcsigázott,
sokat futottam, mentem
s a por belepte lelkem,
mint útszéli virágot.

Napomra visszanézek,
beszéltem emberekkel,
azok is megsebeztek,
szavak tüskéjét érzem,
próbálom elfeledni,
poros ruhám levetni
s aludni hófehérben.

Késő van már, elalszom,
elfordulok napomtól,
a hold vizébe nézek
s kendőm beléje mártom,
ezüstben elmerítem,
szívemre ráterítem,
borogatom, - ne fájjon.

Arthur Z. Balogh: A tenger tancosa

Húszéves korában úgy siklott a hullámokon, mint egy balett-táncos. Valódi nevét senki nem ismerte, de az újságírók Surfing Jacknak keresztelték. Mikor a tél nyárrá változott, megjelent a tengerparton. Seignosse, Hossegor, Labenne vagy Ondres tengerpartját Biscarostól Biarritzig a szélről és az óceán hullámtöréseitől függően látogatta. A nyaralók felismerték a szörfözők között – nem a víztől és naptól szőkére fakult hosszú haja, vagy barna bőre és izmai miatt, hiszen százával láttak lebarnult fiatalokat –, hanem mert összeforrt a deszkájával. Széttárt karjaival, könnyedén előrehajoló, egyensúlyát kereső törzse félig guggoló helyzetben lovagolta a hullámozó óceánt, s csak akkor merült el mikor a habok elhaltak a homokon.

Csak a tengerről álmodott Surfing Jack. A versenyek hidegen hagyták. Nem akart érmeket és címeket, sem dicsőséget és világhírt. Nem volt ideje a csodálóihoz, s nem vágyott másra, mint a hullámokra. Táncolni rajtuk. Átsiklott Santa Monica egymást követő végtelen hullámtörésein, vagy a félelmetes Hawaii vizeken. Akkor volt végtelenül boldog, amikor hadnagyságú alagútban siklott, amivel csak a legnagyobbak merészeltek szembenézni. Egy hullám, amit „Jawnak” hívtak. Kevés alkalma volt ilyen találkozásra.

– Képzelfetek egy 15 méter magas hullámtörést – magyarázta lelkesen barátainak egy asztal körül, és itta gyümölcslevét.

– Ez egy számárság Jack! – Egyik szörfös barátja úgy találta, hogy túlzott. – Senki nem látott még húsz méteres hullámokat a part közelében! Arról nem beszélve, hogy képtelenség kijönni ebből a tajtékzó vízből, mert az összeomlás pillanatában a víz súlya halálos!

Pedig erről álmodott. Szilárd meggyőződése volt, hogy képes legyőzni minden nehézséget. Este, szemeit lecsukva, csodálatos hullámokat látott, a leírhatatlan zaj magába ölelte és érezte a sós cseppeket ajkain. Amíg egy szép napon...

Szerda volt. Labenne strandján az ég kivételesen tiszta volt. Körülötte a napfény, sirályok kiáltozása és a tenger morajlása.

Kora reggel kevesen voltak. Nyaralók még nem feküdtek a homokon, az üres parton csak néhány halászt és szörföst látott.

A szélcsend majdnem teljes, csak kicsi habfodrok voltak. Csalódott volt, csak daczból, és lelkiismerete megnyugtatóására szaladt a vízbe. A deszkán fekve vadul evezett. Egyszer visszanézett, és a távolság meglepte. A part már vékony vonallá keskenyedett. A megfordulás pillanatában vette észre a hullámot.

A távolban mintha egy fal emelkedett volna fel. Megborzongott, mert a vízfal megállíthatatlanul közeledett és hegyé változott! Nem tíz vagy húsz méter magas, úgy tűnt, mint egy százméteres fal! Soha nem látott ilyet! Mint egy cunami a Csendes-óceánban. Ez nem volt igaz, nem hihetett egy ilyen jelenségben a francia tengerparton.

Izmai adrenalintól feszülve várták a végzetes találkozást. Közeledett a pillanat

amikor a hullám gyökere a deszka alá siklik, hogy széttárt karokkal felálljon, mintha a vízfalhoz akarna támaszkodni, s félig guggoló helyzetében egy félelmetes átmérőjű vízalagútban találja magát.

Siklott benne? Repült? Képtelen volt megítélni a sebességet. Ott siklott egy távoli fény felé, bezárva a vízcsőbe. Körülötte a sima, zöldes fényben úszó vízfal azt a látszatot keltette, hogy egy katedrálüvegben áll mozdulatlanul, vagy mintha egy hatalmas üres üvegbe zárták volna be. Körülötte borzalmas volt a zaj! Mély és végtelen moraj, mintha száz lökhajtásos gép akarná dobhártyáját szétszakítani.

Mennyi ideig siklott? Hosszú percekig, biztosan. Nem érezte az idő múlását, és képtelen volt gondolkodni. Minden erejére és tudására szüksége volt, hogy suhanjon, megtartsa egyensúlyát anélkül, hogy a csillogó falra ragadjon, mint egy légy.

Az alagút összeszűkül, s a vízfal elvékonyodva elveszítette zöld üvegszínét. A folyékony katedrálisboltozat eltűnt fölüle, átadva helyét a felhőtlen kék égnek. Újra minden normális lett. A turbinák üvöltése a szél dalává változott, és ismét látta a partot. Közel volt. Lassan siklott, ingadozva a csendesülő hullámokon, és állva maradt a néhány centiméteres vízben a homokpartnál.

A parton volt, de nem a Landesi tengerparton. Surfing Jack remegve lekapcsolta bokájáról a deszkához fűző kötelet, és a száraz homokra lépett. Olyan hosszú egyenes parton volt, mint ahonnan elindult, de homokdombok, nyaralók, halászok és szörfösök nélkül. Nem ismerte meg Labent. A finom homok lassan hagyta el a tengert, hogy vad mezővé változzon. A távolban néhány fa, s fölötte átlátszó kék ég. A nap magasan volt a kora reggeli órához képest. Távolabb egy házat látott, s a nyitott ajtóban egy félmeztelen, magas férfi állt. Kezét ernyőként a szeme fölé emelte a vakító napsütésben.

– Jó volt Jack? – kérdezte, amikor a közelébe ért.

– Nagyszerű! Igazán egyedülálló élmény volt – lelkesedett a fiatalember, és az ismeretlent mustrálta. – Igen, valóban nagyszerű – ismételte. Majd meglepve kérdezte. – Honnan ismeri a nevem?

– Ismerlek, mert bátor vagy!

A valóságban a ház egy kunyhó volt, csak arra jó, hogy a deszkákat tartsák benne.

– Hol vagyunk? – kérdezte. – Nem ismerem ezt a partot, hiányoznak a dűnék is... És a többiek? Hol vannak a többiek? Eltűntek a halászok is! És ezek a hullámok? Nem ismerem ilyen méretű hullámokat.

– Nem álmodtál hatalmas hullámtörésről?

– Persze, de hol vagyunk?

– Másutt – válaszolt az ismeretlen. – Félsz?

– Félni? – A kérdés meglepte, és a hihetetlen alagút, és a megváltozott tengerpart ellenére sem félt. A szelíden mosolygó magas férfi látása megnyugtatta, nem tudni miért. Egy pillanatig sem képzelte, hogy valami veszély fenyegeti.

– Akarsz még siklani? Nézd ezeket a hullámokat! – Az ismeretlen az óceánt

nézte. Jack visszafordult és nézte őket közeledni a távolból.

– Lehet?

– Mehetsz, menj! – bátorította az ismeretlen.

Órákon keresztül szörfözött. A hullámok percnyi pontosan érkeztek, s ő meglovagolta őket. Később az ismeretlen mellette siklott a vízen a deszkáján hajolva. Búcsút intett, de ő nem tudott válaszolni, mert egy újabb, a mélyből jövő hatalmas hullám emelte deszkáját. Mint reggel, ismét a félelmetes állkapocsban találta magát, a kőkemény, zöld fényben csillogó alagútban, a láthatatlan repülőgépek fülsüketítő zajában. Siklott, bizonytalan egyensúlyát tartva, széttárt karokkal, félguggoló állásban, a deszka az alagút vége felé suhant. Feje felett a hullám vékonyodó taraján átderengett a napfény. A lát-határ megnyílt előtte, és észrevette a landesi tengerpartot. Messze volt az őrzött parttól, ahol a turisták napoztak még a késő délutáni órákban is.

A fodrozó hullám elhalt alatta. A homokon ülve nézte a lenyugvó, vörös napkorongot. Nem értette, mi történt. Az a kellemetlen érzése volt, hogy valami megmagyarázhatatlan dolog történt vele. Nem felejtette el, hogy reggel két halászt látott a parton. Majd egy soha nem látott hullám jött felé, és senki más nem volt csak ő, a többiek eltűntek. Majd találkozott az ismeretlen férfival, aki azt válaszolta, hogy: „Másutt” vannak, és gondolatban újra átélte lovaglását a szelídhíthetetlen habokon.

„Hihetetlen, hogy az egész nap elmúlt” – gondolta. „Csak néhány óra.”

A deszkával a hóna alatt, gondolataiba merülve kereste elhagyott holmijait. Mindenki elment már. Az óceán csillogó sima tóvá változott.

Később gyerekes büszkeséggel mesélte barátainak találkáját élete legnagyobb hullámával. Szerencsére elhallgatta az ismeretlen tengerpartot, és nem beszélt ott élő új barátjáról sem, mert senki nem hitte történetét. Még a barátnője sem.

– Ne mondj butaságokat, kérlek! Ma reggel semmilyen hullám nem volt! – Egyik társa sem hitte egyetlen szavát sem.

– Jobb lesz, ha beismered, hogy egy nővel voltál!

Azután csak egyedül ment a partra. Utazott változatlanul, különböző versenyeket nyert Durbanban, Santa Monicában vagy a Hawaii szigeteken, de senki nem hallgatta történetét egy katedrális nagyságú hullámról.

Mindig ott volt a bárokban, ahol a többi szörfös összejött, de akik ismerték, elfordultak tőle, és nem maradt más hallgatóság, csak az ittas törzsvendégek. Egy évvel később újra a labeni tengerparton volt. Egy év utáni ár-apály és viharok után nem volt semmi lényeges változás. A régi betonerődítményeket talán jobban befedte a homok, a homokdombok alját a víz talán jobban ki-mosta, és a polgármesteri hivatal újabb falépcsőt csináltatott, megkönnyítve a turisták életét. Egy reggel Surfing Jack a parton ült deszkája mellett. A többiek még nem érkeztek meg. Háta mögött a nap lassan dugta ki fejét a fenyők mögül...

Egy évvel később, története még neki is valószínűtlen volt. Álmodta talán? Vagy a képzelete játszott vele? Fogalma sem volt. Érteni akarta az érthetet-

lent, meggyőzni önmagát, hogy nem álmodott.

Mikor a nap a vállát kezdte égetni, deszkáját a bokájához kötötte és ráhasalva vadul evezett. Végzetét, a hullámot kereste...

Szabó Lőrinc: Mi még?

Mi volt szép? Mi még? Kapásból, s ahogy
Kína mondja: a Tízezer Dolog,
az Egész Élet. Napfény, hópehely.
Nőkből, lányokból még egy tízezer.
Tízezer dal, kép, szobor. A tudás.
A nagy Szfinx s a papírgyártó darázs.
Tízezer álom, vers és gondolat.
A Cuha völgye. Mikroszkóp alatt
a lélek. A bors keresztmetszete.
Repülőgépről Svájcra nézni le.
Egy távolodó csónak. Meduzák
Helgolandnál. Kalypszó. Egy faág
a börtönből. Kislányom mosolya.
Az igazság. A régi Korcula.
Mosztár tücskei. Párizs. Titisee.
Tíz fényévem a Sziriusz felé...
Nem, nem, így a leltár is töredék:
Szép volt a vágy, hogy Semmi Sem Elég!

Csukás István: Ülj ide mellém

Ülj ide mellém s nézzük együtt
az utat, mely hozzád vezetett.
Ne törődj most a kitérőkkel,
én is úgy jöttem, ahogy lehetett.
Hol van már, aki kérdezett,
és hol van már az a felelet,
leolvasztotta a Nap
a hátamra fagyott teleket.
Zötyögtette a szívem, de most szeretem
az utat, mely hozzád vezetett.

Mikor vált szokássá a köszönés?

Az üdvözlés legegyszerűbb formája a meghajlás. Amikor udvariasan meghajtjuk magunkat, nem gondolunk már arra, hogy ez a mozdulat a teljes földre borulás csökevénye. Valaki előtt földre borulni, térdre, vagy éppen arcra esni pedig hajdan, a rabszolgaság korában a legyőzött harcosok szoktak. Ezzel a mozdulattal fejezték ki, hogy nincs szándékukban tovább harcolni, és hajlandók a régi hadifoglyok sorsát, a rabszolgaságot vállalni. A földre borulás később az uralkodók és fejedelmek előtti teljes hódolat kifejezésévé vált. Eredeti szerepe, jelentése az idők folyamán mindinkább elhomályosult és mikor a térdre omlásból féltérdre ereszkedés, térdhajítás, vagy később pusztá hajbókolás lett, már csak az alárendeltségi viszonyt fejezték ki vele. A meghajlás, főhajítás ma már semmi más, csak udvarias mozdulat. Nem alárendeltséget fejezünk ki vele, hanem mások megbecsülését.

És a kalaplevétel?

E szokás legmélyebb gyökerét keresve is a rabszolgatartó társadalom világába jutunk el. Nem egy írásos feljegyzés és még több kőbe vésett ábrázolás beszél arról, hogy egyes ókori népek, többek között az asszírok, hadifoglyaikat, később rabszolgáikat, minden ruhájuktól megfosztották. Eredetileg nyilván csak zsákmányszerzés céljából tették ezt, később azonban jelképes értelmet is kapott a rabszolgák teljes vagy részleges meztelensége. Az, hogy egyes népeknél az alsóbbrendűeknek övig ruhátlanul kellett az előkelők színe előtt megjelenniük, de még inkább az a szokás, hogy egyes népek úgy fejezték ki tiszteletüket az idegenek előtt, hogy ruhájukat a vállukon fellebbentették, jól mutatja, hogyan válik az eredetileg rabszolgaviszonyt kifejező cselekvés a tiszteletadás jelévé! Egy nyugat-afrikai néger népnél a ruhafellebbentés együtt jár a kalap levételével. Kétségtelen, hogy a mi köszönést kifejező kalapemelésünk is ennek az ősi szokásnak maradványa.

A kézfogás honnan ered?

Eredetét tekintve nem kapcsolódik semmiféle megalázkodást kifejező mozdulathoz. A régi időkben, amikor a kézfogás még nem vált egyszerű jelképes cselekedetté, azért nyújtottak egymásnak kezet az emberek, hogy mutassák: nincs náluk semmiféle fegyver, baráti, békés érzelmekkel közelednek.

Ezt igazolja többek között az "itt a kezem, nem disznóláb" tréfás szólásunk is. Eredeti értelme akkor világosodik meg, ha tudjuk, hogy régen a pisztolyt mondták gúnyosan disznólábnak. Ahogy éppen így nevezték a pisztolyt, az nyilván a régi mordályok ormóttan alakjára vezethető vissza. Az "itt a kezem, nem disznóláb" szólás tehát régen azt jelentette: Nincs pisztoly a kezemben, baráti jobbjomat nyújtom feléd.

V I C C O L D A L

Hatéves kislány állít be a gyógyszerértárba.

– Tessék adni nekem egy antibébi tablettát!

– Micsodát? Neked? – hüledezik a patikus.

– Holnap lesz a születésnapom... eddig mindig babát kaptam. Most már szeretnék egy mackót is!

– Mozdonyvezető szerettem volna lenni, aztán mégis sofőr lettem.

– Miért?

– Mert vállalati mozdonnyal nem csinálhatok maszek fuvarokat.

Öt sebész iszogat és arról beszélgetnek, milyenek az ideális páciensek.

Azt mondja az első:– Én a művészeket szeretem a legjobban. Amikor műtét közben felvágom őket, szinte érzem a belőlük áradó sugárzást és fényt.

– Az semmi! – mondja a másik. – A legjobbak a könyvelők. Az összes belső részük pedánsan helyezkedik el és még be is van számozva!

– Ugyan már! – fanyalog a harmadik. – A könyvtárosok az ideális betegek. Minden belső szervük ABC sorrendben található.

A negyedik is megszólal:– Személy szerint én a mérnököket kedvelem. Ők mindig megértőek, ha esetleg a műtét végén kimarad néhány alkatrész.

– Mit tudtok ti a műtétekről?! – szól közbe az ötödik sebész. – Az ideális páciensek természetesen az ügyvédek! Nincs szívük, sőt gyakorlatilag csak két fontos szervük van: a fejük és az alfelük. – ráadásul képzeljétek, minden gond nélkül felcserélhető a kettő!

Megy az országúton 70-el a házaspár, a férj vezet. A feleség megszólal:

– Tudod, sokat gondolkoztam a dolgon, de rájöttem, hogy nem tudok veled élni. Szeretnék elválni tőled.

A férj nem szól semmit, de rálép a gázra, immár 90-el mennek.

– Találtam egy olyan férfit, aki kedvesebb, mint te, a gyerekeket is jobban szereti.

A férj ismét gyorsít, immár 110-el repesztenek.

– A gyerekek természetesen nálam maradnak, a házra is igényt tartok. A pénz fele a miénk lesz.

A férj továbbra is csendben van, de már 130-at mutat a sebességmérő.

– Miért vagy ilyen szótlan, neked semmi sem kell?

– Nekem mindenem megvan, amire szükségem van – mondja a férj nyugodtan.

– Igen, és mi az a minden?

– A légszák...

Egy szektás funkcionárius gyászjelentéséből: ...folyó hó 10-én ballétre szenderült.

Rákosi autója egy falu főutcáján elüt egy disznót. Rákosi utasítja a titkárát, hogy derítse ki a tulajdonost, és fizesse ki a kárt. A titkár sorra bekopogtat a közeli házakba, sőt be is megy. Telik-múlik az idő, a titkár nincs sehol. Egyszer csak előjön az egyik udvarból, ahonnan muzsikaszó hallatszik. Rákosi ráförmed:

- Hol a fenében volt ennyi ideig? Mit csinálnak odabenn?
- Elnézést, Rákosi elvtárs, én csak az utasításnak megfelelően jártam el, annyit mondtam, hogy “megdöglött a disznó”, mire azonnal csapra vertek egy hordót, és azóta mulatnak.

A régészek találnak egy múmiát. Először az amerikaiak kapják meg vizsgálatra, akik a következő diagnózissal állnak elő:

- Ez a múmia megközelítőleg 2500 vagy 3000 éves lehet.
- Az angolok is megkapják a testet, akik így küldik tovább:
- Ez a múmia megközelítőleg 2800 évvel ezelőtt lett eltemetve.
- Az oroszok is megvizsgálják, majd megállapítják:
- Ez a múmia pontosan 2786 éves és hat hónapos.
- Honnan tudják ilyen pontosan? – kérdezik a többiek. Mire az oroszok:
- Bevallotta!

Két ember összetalálkozik a folyó két oldalán. Az egyik azt kiabálja a másiknak:

- Segítsenek, át kell jutnom a túloldalra!

A másik visszaszól:

- De hiszen már ott vagy!

- Ki az abszolút optimista?

- ???

- Az a férj, aki a feleségét járó motorral várja a ruhabolt előtt.

A sikeres vadászt, Afrika-felfedezőt kérdezi a riporter:

- A vadászatai során biztosan sokszor került életveszélybe. Elmondaná nekünk, mikor volt az élete a legnagyobb veszélyben?

A vadász elgondolkodik:- A legnagyobb életveszélyben akkor voltam, amikor apám 22 évesen elhatározta, hogy egész életében aggregény marad..

Idős dollármilliomossal készítenek riportot a gazdagságának titkáról.

- Tudják, a nagy gazdasági válság idején én is elvesztettem mindenemet. Az utolsó ötcentesen vettem egy almát, amit eladtam tíz centért. Ezért a pénzért már két almát tudtam venni, amit húsz centért adtam el. Ezzel a módszerrel estére már egy dollár hatvan cent tiszta hasznom volt! Ezt egy hónapig csináltam, kétszáz dollár bevételtem lett! Aztán...

- Aztán? - kérdi a riporter.

- Aztán meghalt a feleségem apja, és örököltem huszonhatmillió dollárt!

Még mindig hideg vízben zuhanyozol reggelenként?

- Nem, már abbahagytam, túl sok időbe telt.
- Sok időbe? De hisz csak néhány perc!?
- Igen, de legalább két óra kellett hozzá, míg rászántam magam.

- Ismerek olyan operaénekest, aki minden előadás előtt nagy adag fagyaltot eszik.

- Nem árt meg neki?
- Nem. Este ugyanolyan pocskul énekel, mint fagyalt nélkül.

A tanár a ragozást gyakoroltatja az órán.

- Én fázom, te fázol, ő fázik. Milyen időben van ez, Gábor?
- Hideg időben! - hangzik a válasz.

- Ejnye, lányom! Valahányszor belépek a szobádba, mindig lustálkodsz!
- A papucsod miatt van, anyu! Nem hallom a lépéseidet.

- Apa, te egyszer azt mesélted, hogy kidobtak az iskolából?
- Igen, de hogy jut ez most eszedbe?
- Csak azért, mert a történelem ismétli önmagát.

Kétévi házasság után a házaspárnak nincs gyereke.

Az asszony orvoshoz megy.

- Nehéz eset - hümmög a nőgyógyász. - Majd meglátjuk, mit tudunk csinálni. Kérem, vetközzön le!
- De, doktor úr - szól ijedten az asszonyka -, az első gyereket a férjemtől szeretném.

- Szervusz, Péter. Hová igyekszel?

- Szervusz. Énekkari próbára. Te is lejáráhatnál közénk, remek társaság van együtt. Beszélgetünk, kártyázunk, közben iszogatunk is.
- És mikor énekeltek?
- Mikor, mikor? Hát az összejövetel után, amikor hazafelé ballagunk.

- Amikor magasra csaptak a lángok és elkezdett égni a ház, felugrottam, rohantam a szomszéd szobába, a füsttől fuldokló anyósomat felkaptam, és cipeltem ki a házból.

- Ebben nincs semmi különös, barátom. Ilyen vészhelyzetben a legtöbb ember elveszíti a józan ítélőképességét, és nem tudja, mit csinál!

Elüti a skótot az autó. A vezető kárpótlásul száz fontot ad neki. A skót felcsillanó szemmel kérdi:

- Mondja, mister, gyakran kocsikázik errefelé?
